

життєвим досвідом, що нерідко призводить до неправильної оцінки ними розслідуваної події в цілому або окремих її елементів [4].

Отже, враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що законодавство України чітко не встановлює вікові рамки малолітніх осіб, які мають право приймати участь у допиті. Проте у КПК України чітко зазначений перелік осіб необхідних для ефективного проведення допиту малолітніх та неповнолітніх осіб.

Бібліографічні посилання:

1. Рогатинська Н.З., Мудрак Р.М. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи. *Право і суспільство*, 2014 URL: irbis-nbuv.gov.ua (дата звернення 23.02.2021)

2. Кримінальний процесуальний кодекс України. (*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*). 2013. № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.

3. Методичні рекомендації щодо опитування дітей, що стали свідками та/або жертвами насильства, а також вчинили насильство: Метод. посіб. / Автори-упоряд.: Д. Пурас, О. Калашник, О. Кочемировська; Т. Цюман; за заг. ред. Т. Цюман. Київ: ФОП Клименко, 2015. 14 с.

4. Шепітько В.Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз). Монографія В.Ю. Шепітько. Харків. 2007. 432 с.

Первій Віта Юрївна

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДЕЯКИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗЛОВЖИВАННЯМ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Виявлення та розкриття корупційних злочинів потребує спеціальних знань, пов'язаних із розмежуванням діянь, які підпадають під ознаки корупції, а також практичних навичок та умінь застосовувати передбачені законодавством заходи,

метою яких є фіксація фактів корупційних діянь. Для виконання попередження та своєчасного отримання інформації про злочини, у тому числі й тих, розслідування яких досліджується даною темою, здійснюється система слідчих (розшукових) дій.

Розслідуванню злочинів, пов'язаних із зловживанням владою або службовим становищем, як і всьому кримінальному процесу, притаманні організованість, плановість як важливі чинники забезпечення його ефективності. Загальний план слідства щодо кримінального провадження з розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних із зловживання владою або службовим становищем повинен доповнюватися планами окремих слідчих (розшукових) дій, містити їх цілі, умови, місце, час проведення, зміст підготовчих заходів, учасників слідчих (розшукових) дій, прийоми та технічні засоби фіксації результатів. У зв'язку з необхідністю проведення одночасно багатьох слідчих (розшукових) дій і заходів розслідування проваджень цієї категорії із самого початку доцільно проводити групою слідчих із залученням до її складу оперативних працівників відповідних правоохоронних органів, а також спеціалістів відповідних установ, відомств та організацій залежно від предмета доказування.

На підставі вивчення судово-слідчої практики та проаналізувавши думки багатьох вчених, зокрема Тулаєва О.С., зазначимо, що на початковому етапі розслідування злочинів, пов'язаних із зловживанням владою або службовим становищем, найбільш ефективними та результативними слід вважати такі слідчі (розшукові) дії: 1) огляд документів, з якими працювала службова особа, яку підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення; 2) обшук житла чи іншого володіння особи (наприклад, службового кабінету) з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення службового зловживання, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуто в результаті його вчинення; 3) допит свідків; 4) допит підозрюваного; 5) призначення судових експертиз [1, С. 197].

Як правило, на початку досудового розслідування проводяться вилучення і огляд документів, які під час розслідування мають велике значення, оскільки вони

допомагають встановити всі суттєві обставини, а також досліджується доцільність проведення тих чи інших негласних слідчих (розшукових) дій перед початком активної фази досудового розслідування у виді проведення обшуків, тимчасового доступу до речей і документів, виклику та допиту ключових свідків. Необхідні документи повинні бути виявлені, вилучені та оглянуті у максимально короткі строки, щоб злочинець не встиг їх знищити, приховати, спотворити, внести до них зміни або підмінити. Особливе значення мають записні книжки, щоденники, чорнові записи, бланки документів, цифрові носії інформації (флеш-накопичувачі, жорсткі диски, диски для лазерних систем зчитування тощо), які можуть бути виявлені у службовій особі під час обшуку, результативність якого забезпечується значною мірою ретельною підготовкою до нього, а також уважним проведенням і уважним оглядом усіх на перший погляд непотрібних речей. Огляд і аналіз первинних бухгалтерських документів здійснюються за необхідності за допомогою відповідного спеціаліста. Подальше розслідування злочинів, як констатує П. Бурлака, у сфері службової діяльності полягає в уточненні мотивів зловживання владою, встановленні обставин вчинення злочину та визначенні розміру заподіяної шкоди [2].

Також слід зазначити, що при розслідуванні злочинів, пов'язаних із зловживанням владою або службовим становищем, важливу роль відіграє обшук за місцем роботи, проживання, в інших місцях перебування особи та її співників з метою виявлення документів та предметів, які викривають його протиправну діяльність та містять відомості про надання конкретних послуг, грошових сум і матеріальних цінностей. Об'єктами пошуку при проведенні обшуку можуть бути: предмети неправомірної вигоди, їх упаковка або фрагменти, документи до них (паспорт, технічні характеристики, інструкції тощо); документи, які належать до діяльності службової особи, службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також надання публічних послуг; посвідчення особи й інші документи, які її посвідчують; листування, чорнові записи, блокноти, записні книжки, зокрема й електронні; документи, що свідчать про спосіб життя особи, яку обшуковують (договори купівлі-продажу, свідоцтва про

право власності на нерухомість, про право успадкування, паспорти на дорогу побутову техніку, технічний паспорт на автомобіль, закордонні паспорти тощо); носії комп'ютерної інформації, що мають значення для розслідування; цінності, здобуті злочинним шляхом; фотографії, аудіо – та відеозаписи, документи, що характеризують зв'язки і взаємини особи, яку обшуковують з іншими особами, які фіксують наявність у неї ювелірних прикрас, предметів антикваріату тощо; інші об'єкти, що мають значення для кримінального провадження [3].

Обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб [3].

Крім того, при розслідуванні злочинів, пов'язаних із зловживанням владою або службовим становищем, можуть призначатися судові експертизи: судово-економічна, судово-товарознавча, судово-технічна, криміналістична (техніко-криміналістична), почеркознавча, авторознавча, фоноскопична та інші спеціалізовані експертизи. Експертизи можуть допомогти слідчому отримати інформацію щодо обставин, для з'ясування яких необхідні спеціальні знання.

Бібліографічні посилання:

1. Тулаєв О. С. Обставини, які підлягають доказуванню під час досудового розслідування зловживань владою або службовим становищем, учинених працівниками ОВС / *Наше право*. № 7. 2013. С. 108-114

2. Бурлака П. Методика розслідування кримінальних проваджень щодо викрадення військового майна, вчиненого військовими службовими особами шляхом зловживання службовим становищем (ч. 2 ст. 410 КК України). *Вісник прокуратури*. 2019. № 4. URL: https://vpzhr.gp.gov.ua/ua/guidance_vpzhr.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&i_d=251536 (дата звернення 21.02.2021 р.).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: [науково-практичний коментар: у 2 т.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки]. Х. : Право, 2012. 1432 с.